

KORXONALARDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING O'RNI**Mamatov Ma'rufjon Asatillo o'g'li***Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, magistr*

Annotatsiya. *Ushbu maqolada korxonalarining raqamli transformatsiya sharoitida rivojlanish yo'nalishlari, muvaafaqiyati hamda raqamlashtirish va optimallashtirish masalalari keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *raqamli texnologiyalar, raqamli transformatsiya, mashinali ta'lim, katta ma'lumotlar, Buyumlar Interneti, intellektual texnologiyalar, analog jarayon, raqamli jarayon.*

Abstract. *This article discusses the directions of development, the success of enterprises in the context of digital transformation, as well as issues of digitization and optimization.*

Keywords. digital technology, digital transformation, machine learning, Big Data, Internet of Things, intellectual technology, analog process, digital process.

Kirish. Raqamli transformatsiya analog jarayonlarni raqamligga aylantirish uchun texnologiyadan foydalanishni anglatadi. Raqamli texnologiyalarga o'tish hayotimizning sun'iy intellektni qo'llaydigan barcha sohalariga ta'sir qildi - intellektual soatdan tortib, uy yordamchilarigacha. Raqamli transformatsiya mashinali ta'lim, katta ma'lumotlar va Buyumlar Interneti kabi yangi texnologiyalarga bog'liq ravishda o'zgargan. Har qanday brendga raqamli transformatsiya juda zarur vosita hisoblanadi.

Har qanday sohaning raqamli texnologiyalarga o'tishiga ko'plab sabablar bor va bu ularning dunyo miqyosiga chishiga turtki bo'lmoqda. Hozirgi vaqtda har qanday startapning biznes strategiyasi dastlab raqamli yondashuvlar asosiga qurilgan, chunki eski jarayonlar yangi biznes modellarga yo'l ochadi. Bu zamonaviy sohalar eski kompaniyalarga ta'sir ko'rsatgan "raqamli zarba"larga qarshi immunitetga ega, shuning uchun yangi ishtirokchilar samaradorligi bo'yicha o'z raqobatchilaridan oldinda turibdi.

Bu shuni anglatadiki, agar soha zamon bilan hamnafas bo'lishni xohlasa, raqamli davr talablariga javob beradigan tarzda ishlash tarzini yangilash kerak. Korxonalarining raqamli transformatsiyasi mamlakatlarga qarab farq qiladi. 2021 yilga ko'ra sohani raqamlashtirish indeksi McKinsey Global Institute indeksiga ko'ra Evropa o'zning raqamli salohiyatining 12%ni bergan bo'lib, Buyuk Britaniya indeksi bo'yicha AQSh bilan 17% bilan teng bo'lib turibdi.

Korxonalar zamonaviy texnologiyalarni qo'llagan holda an'anaviy aloqalarni raqamli aloqa bilan tezda almashtirmoqdalar. O'zgarishlarni qabul qiladigan va moslashuvchan korxonalar muvaffaqiyat qozonish imkoniyatiga ega hisoblanadi. Buning sababi shundaki, raqamli transformatsiya biznesning barcha jabhalarini

qamrab oladi va raqamli texnologiyalarni ishlab chiqish bilan birga ularni takomillashtirishning samarali usullarini taklif qiladi.

Raqamli ma'lumotlardan samarali foydalanish uchun korxonalar yangi paydo

bo'lgan texnologiyalarni sotib olib joylashtirishi, sinovdan o'tkazishi va foydalanishi kerak. Raqamli transformatsiya jarayonining boshida rivojlanish yo'nalishlarini, shuningdek, ushbu rivojlanishga yordam beradigan texnologiyalar majmuini aniqlash juda muhim. Shu bilan birga, korxonalar o'z resurslarining inventarizatsiyasini o'tkazishi, modernizatsiya qilishni talab qiladiganlarni ajratib ko'rsatishi kerak. Bu bosqichda, hatto biznesning yangi ehtiyojlariga javob beradigan loyihalarni birinchi o'ringa qo'yish, shuningdek, raqamli transformatsiyaga to'sqinlik qilishi mumkin bo'lgan kamchiliklarni aniqlash mumkin. Raqamli transformatsiyaning muvaffaqiyatli bo'lishida samaradorlikka erishish uchun xodimlar ish jarayonidagi har qanday o'zgarishlarga tayyor bo'lishi kerak.

Raqamlashtirish intellektual texnologiyalarni mavjud biznes jarayonlariga integratsiyalashni talab qiladi. Avval analog hujjatlar va aktivlarni raqamli ma'lumotlarga aylantirish kerak. Keyin jarayonlarni optimallashtirish usullarini topish kerak. Misol uchun, mavjud qurilmalar va mashinalarni Internet tarmog'iga integratsiya qilish uchun ularni shlyuzlar va sensorlar bilan ta'minlash kerak. Boshqa qurilmalar, masalan, virtual reallik apparatlari, mijozlarga xizmat ko'rsatish va inventarizatsiyani boshqarish kabi odamlar tomonidan amalga oshiriladigan jarayonlarni osonlashtirishi mumkin. Biron kompaniya tomonidan ishlatiladigan ERP tizimlari va rejalashtirish tizimlari hal qilinishi kerak bo'lgan vazifalarga mos kelishi kerak. Eng yaxshi ERP yechimlari sun'iy intellekt va kompyuterni o'rganishdan foydalanadi hamda keyingi raqamli transformatsiyani osonlashtiradigan tezkor va kengaytirilgan in-memory ma'lumotlar bazasida (operativ xotirada joylashadigan MB) ishlaydi.

Sun'iy intellekt, mashinali ta'lim va kengaytirilgan analitika kabi texnologiyalar murakkab ma'lumotlar tahlili, real vaqt rejimini avtomatlashtirish va o'qitishning murakkab algoritmlarini qo'llashga ruxsat beradi. Biroq, faqat texnologiya yetarli emas. Analitik axborot va imkoniyatlardan maksimal darajada foydalanish uchun kompaniyalar xodimlarning ushbu intellektual texnologiyalardan to'liq foydalanishlari va ish jarayonida maksimal natijaga erishish uchun yangi texnologiyalar bo'yicha o'qitish va o'rgatish kurslarini tashkil etishlari kerak.

Intellektual texnologiyalar bir-biri va mavjud jarayonlar bilan integratsiya qilish uchun mo'ljallangan. Yangi qurilmalar, modullar yoki dasturlar asta-sekin texnologiya to'plamiga integratsiyalashishi va bir nechta kompaniyalarni qamrab oladigan tarmoqning bir qismi bo'lishi mumkin. Biznes modeli o'zgarganda yoki kutilmagan xavf yoki imkoniyatlar paydo bo'lganda, intellektual tarmoq avtomatik ravishda yangi real vaqtda sharoitlarga moslasha oladi (va shu kabi hodisalarni taxmin qilish uchun prognozli tahlillardan foydaladi).

Raqamli transformatsiya zamonaviy korxonaning barcha darajalari va funktsional yo'nalishlarini birlashtiradi. intellektual texnologiyalar korxonalar rivojlanishi uchun zarur bo'lgan muhim vositalarni taqdim etadi. intellektual texnologiyalar korxonalarga faoliyat sohasiga oid murakkab ma'lumotlar to'plamlarini global miqyosda to'plash va tahlil qilishga yordam beradi.

Xulosa. Mamlakatimiz taraqqiyotining istiqboli ham raqamli iqtisodiyot rivojlanishi va raqamli texnologiyalarning qamrov darajasiga tayanadi. Bunga erishish uchun raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishning quyidagi asosiy shartlari va ustuvor yo'nalishlarini sanab o'tish maqsadga muvofiq: Raqamli texnologiyalar barqaror faoliyat ko'rsatishi uchun institutsional muhit va raqamli infratuzilmani yaratish, davlat xizmatlarini ko'rsatish, iqtisodiyotning real sektori tarmoqlari, sog'liqni saqlash, davlat kadastri va boshqa sohalarda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi hududini rivojlangan mamlakatlar darajasida internet global tarmog'iga ulanish imkoniyatlari bilan imkon qadar to'liq qoplashni bosqichma-bosqich ta'minlash, aholining keng qatlamlari o'rtasida "raqamli savodxonlik"ni targ'ib qilish va kengaytirish, ularni axborot texnologiyalarini o'zlashtirishga jalb qilish maqsadida o'quv yurtlarida seminar, kurslar va boshqa tadbirlarni o'tkazish, raqamli iqtisodiyot sohasida me'yoriy-huquqiy bazani mustahkamlash va qonunchilik hujjatlarini takomillashtirish, raqamli iqtisodiyot talablariga javob beradigan mehnat bozorini tashkil etish va yangi texnologiyalarni tezkorlik bilan o'zlashtirish uchun mutaxassislar malakasini oshirib borish, innovatsion ishlanmalar bo'yicha zamonaviy ilmiy-ishlab chiqarish laboratoriyalarini tashkil etish.

Xalqaro tajriba shundan dalolat bermoqdaki, bugungi kunda raqamli texnologiyalar asosan ilmiy hamjamiyat va xususiy sektorda jadal rivojlanmoqda. Shuning uchun davlat, aynan, ushbu sohalarda innovatsion loyihalar va IT-kompaniyalarni qo'llab quvvatlagan holda qulay ekotizimni yaratishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Markova V.D. sifrovaya ekonomika: uchebnik /V.D. Markova. - M.: INFRA-M, 2019.- 186 s. - (Vysshee obrazovanie: Bakalavriat) ISBN 978-5-16-16-013859-6 (print). ISBN 978-5-16-16-106539-6 (online).
2. Саматов, С. М., & Сайдуллаев, А. (2020). О некоторых свойствах собственного значения двухчастичного дискретного оператора Шредингера. In *Modern stochastic models and problems of actuarial mathematics* (pp. 114-115).
3. Сайдуллаев, А. Ж. (2021). Связанные состояние гамильтониана системы двух произвольных частиц на решетке. *Экономика и социум*, (3-2), 301-309.
4. Кулжанов, У. Н., Сайдуллаев, А. Ж., & Эшмухамедов, А. Ё. (2021). Числовые характеристики случайной величины. *Проблемы современной науки и образования*, (4 (161)), 7-9.

5. Сайдуллаев, А. (2021). о спектре двухчастичного оператора шредингера системы двух произвольных частиц. development issues of innovative economy in the agricultural sector, 493.

6. Saydullaev, A., & Sh, D. (2021). High-tech ESL teaching methods for kids. development issues of innovative economy in the agricultural sector, 496.

7. Сайдуллаев, А., & Туйгунов, Ж. (2021). О СУЩЕСТВЕННОГО СПЕКТРА трехчастичного оператора шредингера, соответствующей.

8. Саматов, С. М., & Сайдуллаев, А. Ж. СПЕКТРАЛЬНЫЕ СВОЙСТВА двухчастичного дискретного оператора шредингера на решетке. современные проблемы математики, 169.

9. G.G.Golovenchik. sifrovaya ekonomika [Elektronnyy resurs] : ucheb.-metod. Kompleks. – Minsk : BGU, 2020.

10. Махмудов А. Х., Анарбаева Ф. У. Raqamli ta'limda pedagogic texnologiyalarni qo'llash imkoniyatlari //Development issues of innovative economy in the agricultural sector. – 2021. – S. 476.

11. Убайдуллаев У. Ш. Обратная задача для смешанного нагруженного уравнения с оператором Римана-Лиувилля в прямоугольной области //Вестник КРАУНЦ. Физико-математические науки. – 2020. – Т. 31. – №. 2.

12. Islomov, B. I., and U. Sh Ubaydullayev. "On a Boundary-value Problem for a Parabolic-Hyperbolic Equation with Fractional Order Caputo Operator in Rectangular Domain." Lobachevskii Journal of Mathematics 41.9 (2020): 1801-1810.